

ותכר החבצלת

שמחה גדולה היא לעורך עיתון לחגוג 50, 100, ואפילו – מי היה מאמין – 200 גיליונות לעיתונו. שמחה לא פחותה מכך היא להצליח "להרים" מחדש ולהקים מעפרו עיתון שנסגר. חוויה מרגשת מעין זו חווה ישראל דב פרומקין, שעמד בראש העיתון "חבצלת" משנת תר"ל (1870). שבע שנים קודם לכן, בשנת 1863, חנך חותנו של פרומקין, ר' ישראל ב"ק, את עיתון "חבצלת" בירושלים, ואף פרומקין עצמו היה מעורב בכתיבתו. ואולם עקם הלשונות הרדיות בין "חבצלת" (שייצג בעיקר את החסידים והספרדים) לבין "הלבנון" (שייצג את האשכנזים הפרושים), ראו אור רק חמישה גיליונות של "חבצלת", ובתוך כשנה נסגר העיתון על ידי השלטון העות'מאני. לא פלא אפוא שאת פתיחתו המחודשת של "חבצלת" (הפעם בתמיכת הסולטאן המלאה), לאחר שבע שנים ארוכות, תיאר פרומקין במילים נרגשות ביותר בפתח הגיליון הראשון.

"קול מהיכל!" מכריזה הכותרת החגיגית. "הקול אשר תשמעו היום, אחינו שוחרי טוב; איננו מוזר לכם, התענגתם על נעימות קול הזה – כשנה תמימה – זכעור הטייתם אזניכם להקשיב, אהה! ואיננו [...] מה עצבה רוחכם הטהורות (כך במקור) אוהבי ציון! לראות הפרח אשר בויעת אף שתלנו באדמת ה' השוממה, לא ארכו הימים, וגם הוא אומללה!!"

לאחר האבל המשותף על כישלון "הסיבוב הראשון" של "חבצלת", ממחר העורך לבשר כי:

"עתה ניתן לבשרכם כי בישיע ה' תתענגו בקרוב לשמוע שנית הקול ההוא, וידענו כי עצמותיכם כדשא תפרחנה בהתבשרכם כי מכתב העת החבצלת תשוב ותפרח בעיר הקודש ירושלים, מרשין אדונינו הקיסר החסיד, שולטאן עבר אילעווי יר' (ידום הודו). ישישו וישמחו כל מבקשי דבר אמת וצדק לקראת הבשורה הזאת, כי נכונים אנחנו ברצות ה' להוציא שנית לאור את מכתב העת הזה ביתר שאת."

לאחר ההכרזה, נפנה פרומקין לתאר במילים נמלצות את הסחורה המוצעת: "נשמיעכם נצורות משולם ירושלים; אזוניכם תקשבה חרשות מארץ הקדושה; נוריעכם געלמות מארץ סוריא. וארץ מצרים [...] אין כונותינו לבצע כסף,

אך מגמתינו להועיל בזה לאחינו יושבי הגולה, ליישר מברכה מסילה לעם ה' [...] ולטעת בארץ הנשמה הלזו נטעי נאמנים".

ולאחר זאת, כמו בכל עיתון, לא נותר אלא לגייס מגויים: "ועתה אחינו, כשמעכם הקול הזה, תחישו ביושר לבב לעזרנו, ולחזק ידינו הרפות, ותגדילו חסדיכם עמנו לבוא על החתום, כי תקבלו אל בתיכם כל הנ"ל מאתנו, ותשלחו אלינו בהקדם מחיר המאגידות (סוג מטבע) בעד חצי שנה, למען תחזק ידנו לעשות. והאיש אשר חלק לו ה' בבינה, וישכיל על דבר אמת וצדק להבין התועלת מזה, יקום ויתעורר לקול קריאתנו [...] יזל מים מרדליו להשקות גן ה' ותפרח החבצלת!"

השתדלותו של פרומקין, כך נראה, נשאה פרי: באותה השנה ראו אור 25 גיליונות של "חבצלת", ומאו ראה אור העיתון כמעט בכל שבוע. עם זאת, פה ושם הצליח מאמר מערכת זה או אחר להרגיז את השלטון, והעיתון נסגר לזמן מה. אחר המאמרים, שיצא נגד הקונסול האמריקני בקושטא, אף הביא למאסרו של פרומקין למשך 45 יום. ואלים למרות הכול ה"חבצלת" פרחו וגדלה, וראתה אור במשך 41 שנה, עד סגירת העיתון בשנת 1911.

נאחל אף אנחנו ל"עתמול" שיזכה לראות אור עוד שנים רבות, ואף אנו עצמותינו כדשא תפרחנה, עם כל גיליון וגיליון!